

Po moč

časopis študentkin in študentov socialnega dela

- številka 3
- letnik I
- maj 2015
- brezplačnik

KDAJ
BOMO
DOKAPITALIZIRALI
MLADE?

SOCIALNA
DRŽAVA
BREZ
SOCIALNIH
DELAVCEV
???

Kolofon

Uredniški odbor

Patricija VIDONJA, Andrej MIKLAVČIČ

Člani delovne skupine

**Patricija Vidonja, Andrej Miklavčič,
Valerija Žebovec, Simona Nahtigal,
Tjaša Franko, Ivanka Stritar, Mateja
Mlinarič, Petra Jalšovec, Neža Grželj, Anže
Štrancar, Tea Jarc, Sanja Leban Trojan**

Lektura

Tina URBANC

Oblikovanje

Tjaša FRANKO

Fotografija naslovnice

Valerija ŽEBOVEC

Tisk in naklada

Birografika BORI d.o.o., 120 izvodov

Izid

maj 2015

ISSN 2385-9865

Po moč pripravlja Delovna skupina
za študentski časopis Fakultete za socialno delo.

Časopis izhaja trikrat letno.

Članki izražajo stališče avtorjev in ne
nujno tudi stališča uredništva **Po moč**.

Vse pravice so pridržane, vsak ponatis dela ali
celota brez pisnega dovoljenja uredništva ni
dovoljena.

Brezplačnik

Projekt sofinancirata ŠOU v Ljubljani in
Društveno stičišče ŠOU v Ljubljani- STIKS.

Pripravištvo socialnih delavk in delavcev

- Shod za ureditev pripravištva v
socialnem varstvu ... 6
- Razmislek o položaju socialnega
dela po protestu za ureditev
pripravištva v socialnem varstvu ... 10
- Za našo sedanjost in prihodnost gre ... 15

ABC

- Mednarodni teden ...20
- Načrtovanje kariere v času študija ... 23
- Ustvarjalnost otrok in šolstvo ... 26
- Mami, jaz sem ... 28

Profesor se predstavi

31

V rokah držite zadnjo številko časopisa Po moč v tem študijskem letu. V prvem letu izdajanja časopisa smo pripravili 3 številke, na katere smo zelo ponosni. Ponosni smo na kvalitetne prispevke, vsebino in izgled časopisa, predvsem pa na topel sprejem s strani študentk, študentov in zaposlenih na fakulteti, ki ste časopis dobesedno razgrabili in nam namenili lepe in spodbudne komentarje.

Ponosni pa smo tudi na vse nas, ki smo projekt izvedli in bili del ekipe, ki je soustvarjala časopis Po moč. Šlo je za proces učenja in preizkušanja; seveda so nas pestile tudi številne težave, vendar smo se iz vsega tega veliko naučili in to nam je omogočilo, da smo pripravili časopis, na katerega smo lahko ponosni.

Hvala vsem, ki ste pomagali pripravljati časopis; vsem tistim, ki ste pripravljali izredno kvalitetne prispevke, Tjaši Franko, ki je v oblikovanje časopisa vložila toliko ur in dela, ter lektorici Tini Urbanc, ki je popravljala naše slovnične in pravopisne napake.

Zahvala gre tudi organizacijam, ki so finančno podprle projekt in omogočile, da je lahko časopis Po moč sploh zaživel. To so Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, Društveno stičišče – STIKS, Pomursko društvo za krepitev socialnega dela in Premik, društvo za razvoj in krepitev socialnega dela, Študentski svet Fakultete za socialno delo in nenazadnje Študentska organizacija Fakultete za socialno delo. Vsem se iskreno zahvaljujemo za zaupanje in podporo, ki ste nam jo izkazali.

Na koncu pa bi se radi zahvalili tudi vam, dragim bralkam in bralcem, ki ste vse izvode časopisa tako hitro razgrabili. Vaše pohvale so nam vlivale moč, in tudi zato smo ob ustvarjanju časopisa tako zelo uživali. Hvala vam!

Naslednjo številko časopisa Po moč boste lahko brali prihodnje študijsko leto. Vabimo vse, ki bi radi soustvarjali časopis, da nas pocukate za rokav ali nam pišete na casopis.pomoc@gmail.com.

Želimo vam prijetno listanje in branje.

*Uredniški odbor
Patricija Vidonja
Andrej Miklavčič*

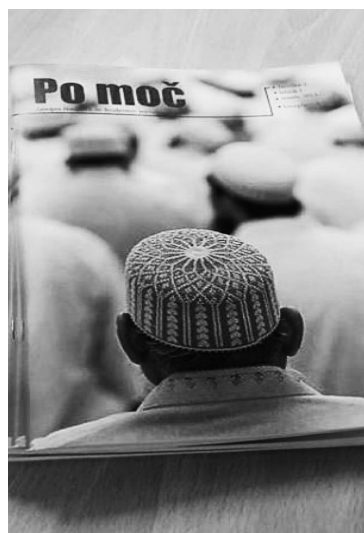
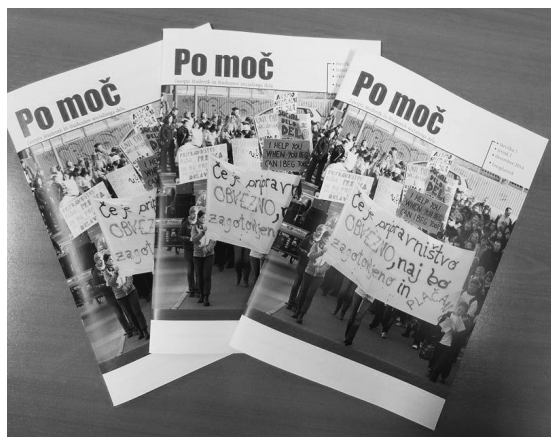

FOTO: Andrej MIKLAVCIC

■ Patricija VIDONJA

Shod za ureditev pripravnništva v socialnem varstvu

»Hočemo pripravnništvo! Zahtevamo pripravnništvo!« so kričala naša usta v torek, 21. 4. 2015 pred Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ).

Pripravnništvo v socialnem varstvu je obvezno za opravljanje strokovnega izpita, ki je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu. Volontersko pripravnništvo je na tem področju zakonsko prepovedano. Sedaj nekateri študentje že od aprila 2013 (ko je bil razpisan zadnji razpis na tem področju) čakajo na pripravnništvo. Število čakajočih študentov iz leta v leto narašča in danes znaša že približno 500 diplomantov. Na tem področju se zaposlujejo predvsem socialni delavci, v manjšem številu pa še približno 10 drugih strok. Na Fakulteti za socialno delo se je tako z namenom ureditve pripravnništva v socialnem varstvu samoiniciativno organizirala skupina študentov (Študentska skupina za ureditev pripravnništva, 17. 4. 2015), ki na problematiko opozarja že dve leti.

Področje pripravnništva v socialnem varstvu je bilo do aprila 2013 urejeno preko Socialne zbornice Slovenije, od takrat dalje pa razpisa na tem področju še ni bilo. Že dve leti se predstavniki iz Študentske skupine za ureditev pripravnništva v social-

nem varstvu obračamo na MDDSZ in do nedavnega več kot dveh odgovorov, sestanka na ministrstvu in praznih besed o ureditvi situacije nismo dobili. Pred kratkim smo se odločili, da imamo dovolj in tako smo ministrici, dr. Anji Kopač Mrak, poslali dopis, s katerim smo zahtevali, da do 17. 4. 2015 na ministrstvu poravnajo svoj dolg in omogočijo pripravnništva za čakajoče diplomante in magistre ter pripravijo shemo ureditve področja pripravnništva vnaprej, v nasprotnem primeru bomo 21. 4. 2015 organizirali protest pred ministrstvom. Naša osnovna zahteva je, da se za teh približno 500 čakajočih diplomantov in magistrrov iz večjega števila strok zagotovi finančna sredstva za izpeljavo zakonsko določenega pripravnništva, ki po izračunih Študentske skupine za ureditev pripravnništva znašajo skupno 9.301.000 evrov. Po opozorilu o morebitnem protestu smo bili na dan pred iztekom roka za ureditev situacije, v četrtek, 16. 4. 2015, povabljeni na sestanek na MDDSZ. Na sestanku nam je državna sekretarka Martina Vuk povedala, da v tem trenutku ne moremo sklen-

FOTO: Valerija ZEBOVEC

iti dogovora o številu pripravništev, niti o tem, kdaj bo to področje urejeno, ter da bo njihov prvi korak izvedba analize, ki mora biti zaključena do 2. 5. 2015, rezultate pa pričakujejo konec istega meseca. Analiza bo nato predstavljena državnemu zboru v juniju 2015, prvi razpis za pripravništva v socialnem varstvu pa naj bi bil, po besedah sodelavcev na MDDSZ, najhitreje septembra 2015. MDDSZ bi moralo to področje urediti že aprila 2013, ko je bil izdan do sedaj zadnji razpis za pripravništvo. Če bi se te problematike lotili že v času pred iztekom zadnjega razpisa ali vsaj takoj po izteku slednjega, tako kot smo študentje že takrat opozarjali, bi bilo področje pripravništva v socialnem varstvu urejeno sprti in tako ne bi prišlo do situacije, v kateri smo se znašli danes. Kot smo izvedeli na sestanku, namerava MDDSZ po dveh letih neurejenega pripravništva v socialnem varstvu sedaj to rešiti na neustrezen način – s krajšanjem časovnega poteka pripravništva v socialnem varstvu, za katerega bodo razpis pripravili najhitreje v roku petih mesecev. S tem dejanjem lahko,

brez predhodnih uskladitev in dopolnitev študijskega sistema ter priprave celostne strategije na teh področjih, ogrozijo stroko ter kvaliteto storitev, ki jih prejemajo naši uporabniki. Enoletna oblika pripravništva je ob trenutni ureditvi in strukturi študijskega procesa pomembna, saj se delavci na področju socialnega varstva srečujemo z različnimi socialnimi stiskami ljudi, ki so v današnjem času vse bolj kompleksne (ibid.).

Na sestanku smo izvedeli, da imajo na MDDSZ za financiranje pripravništev v naslednjih osmih letih na voljo le 25 milijonov evrov. Sredstva zajemajo vsa področja pripravništev pod okriljem MDDSZ in ne samo področje socialnega varstva. Po naših izračunih pa je samo za 500 pripravnikov, ki so se nabrali v času od zadnjega razpisa pa do sedaj, potrebnih 9.301.000 evrov, tako da 25 milijonov evrov predstavlja občutno premalo denarja, zaradi česar je še posebej pomembno, da bo shema, ki bo zagotovila pripravništva že čakajočim diplomantom in magistrantom

Pripravnštvo socialnih delavk in delavcev

ter urejala to področje vnaprej, korektno, konkretno ter čim hitreje pripravljena (ibid.).

Z izidom sestanka na MDDSZ nismo bili zadovoljni, saj od zadnjega sestanka pred skoraj pol leta niso pripravili nobenega konkretnega predloga, kako imajo namen urediti problem pripravnštva v socialnem varstvu (ibid.). Dovolj smo imeli čakanja, dovolj razumevanja, rabimo konkretne načrte in konkretne korake, ki bi se morali zgoditi že aprila 2013. In zato smo se odločili, da organiziramo protest.

21. 4. 2014 smo se ob 8. uri zbrali pred Fakulteto za socialno delo, kjer smo opremljeni s piščalkami in transparenti začeli s shodom proti MDDSZ. Z nami so bili prijatelji, sodelavci in profesorji. Podprli so nas različni delodajalci, sindikat Mladi plus, študentska in druga združenja – Študentska organizacija Slovenije, Zveza študentskih klubov Slovenije, Mladinski svet Slovenije, Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, Študentska organizacija FSD, Študentski svet FSD, profesorji Fakultete za socialno delo, novinarji ter drugi posamezniki.

S shodom po ulicah smo opozarjali mimoidoče na neurejene razmere na področju pripravništev v socialnem varstvu. Pred ministrstvom smo pripravili program, ki je bil sestavljen iz različnih govorov podpornikov in glasbe iz rap scene. Slišali smo govore gospoda Matica Munca (predavatelja, aktivista in borca za pravice otrok in šibkih), Zale Turšič (predsednice sindikata Mladi plus), Vita Flakerja

(profesorja na Fakulteti za socialno delo), Žige Schmidta (predsednika Študentske organizacije Slovenije), Petre Jalšovec (soorganizatorke shoda in članice Študentske skupine za ureditev pripravništva v socialnem varstvu), Gorana Lukiča (izvršnega sekretarja Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za politike zaposlovanja, migracije in odnose z javnostmi), Tina Kampla (predsednika Mladinskega sveta Slovenije), Bojana Regvarja (generalnega sekretarja Socialne zbornice Slovenije), Perice Radonjiča (predsednika sindikata CSD-jev Slovenije) in Zsolta Bugarszkega iz univerze v Tallinuu. Govorniki so opozarjali na problematiko pripravništev, pomen le-tega za stroko socialnega dela in na razkroj socialne države, kateremu smo priča.

FOTO: Laura Radešič

Med govori so nam nudili glasbeno oporo in opozarjali na tekočo problematiko borci iz slovenske rap scene, in sicer kolega Mišel Amo Ristov, Mirko, Wera, Ghet, Tropski in Najt, Majki di majk, Darko Nikolovski, Doša in Zlatko.

Med samim programom smo večkrat

pozivali predstavnike MDDSZ, da nam povejo načrte za ureditev problematike pripravništva v socialnem varstvu, a se niso odzvali in niso prišli med udeležence shoda. Je pa k članom Študentske skupine za ureditev pripravništva pristopil predstavnik za medije MDDSZ in nam povedal, da smo člani Študentske skupine za ureditev pripravništva vabljeni na sestanek na ministrstvo ob 12. uri.

Ne moremo pa reči, da nam ministrica in njeno ministrstvo nista namenila nobene pozornosti. Med shodom smo spremljali objave omenjenih na Facebooku in spletni strani MDDSZ. Kako žalostno, da nekdo ubere takšen način komuniciranja, namesto, da bi se soočil z ljudmi, prišel mednje in jim povedal načrte za prihodnost.

Med izjavami, so bile tudi take, ki so med protestniki sprožile velik odziv. Naj omenim dve: *»Študentje imajo vso pravico protestirati. Moram pa povedati, da bi ta protest veliko boljše razumela, če bi protestirali šolniki, oni namreč niso imeli plačanih pripravništev, ampak volonterska«* (http://www.mddsz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7644/4a0d703e1e31dd23ff8a7cedc30ead7c/) ter *»Seveda pa pripravništva na področju socialnega varstva niso samo problem našega ministrstva. Težava se začne že pri množičnih vpisih na fakulteto, nadaljuje se v načinu izobraževanja. In tam bi se morale spremembe tudi začeti.«* Izjave po mojem mnenju preusmerjajo pozornost in kažejo na prelaganje odgovornosti s strani ministrstva, ki je odgovorno za ureditev pripravništva na področju socialnega varstva, na druge, tudi na študente.

Ob 12. uri smo se člani Študentske skupine za ureditev pripravništva odpravili na sestanek z ministrico, ki nam ni povedala ničesar novega, kar ne bi izvedeli že na sestanku pred protestom, se je pa naredil premik v smer, da si nas MDDSZ želi kot sogovornike pri načrtovanju pripravništva za naprej.

S sestankom seveda ne moremo biti zadovoljni, ker niso nastali konkretni načrti, a odločeni smo, da bomo z našim bojem nadaljevali. Naša prizadevanja so veliko več kot le boj za pripravništva. Gre za celotno stroko socialnega varstva in ohranitev strokovnosti, gre za organizacije, društva in centre, da ti ne bodo pokali po šivih od preobremenjenosti in da zaposleni ne bodo pregoreli. Najpomembneje pa je, da gre za ljudi, ki koristijo različne programe in storitve socialnega varstva, da dobijo to, kar jim pripada. To je strokovna podpora in pomoč v izvirnih individualnih delovnih projektih pomoči za posameznika, skupino in skupnost (Študentska skupina za ureditev pripravništva, 17. 4. 2015).

Vir:

Študentska skupina za ureditev pripravništva, 17. 4. 2015: Sporočilo za javnost.

Odziv ministrice, dr. Anje Kopač Mrak, na protestni shod (21. 4. 2015). Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7644/4a0d703e1e31dd23ff8a7cedc30ead7c/.

■ Andrej MIKLAVČIČ

Razmislek o položaju stroke in znanosti socialnega dela v Sloveniji po protestu za ureditev pripravništva v socialnem varstvu

FOTO: Valerija ZEBOVEC

Pripravištvo v socialnem varstvu je obvezno za opravljanje strokovnega izpita, ki je pogoj za zaposlitev v socialnem varstvu. 21. 4. 2015 smo študentke in študentje na protestnem shodu pred Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zahtevali, da se to področje uredi, saj je bil zadnji razpis razpisan aprila 2013. Število študentov in študentk, ki čakajo na pri-

pravištvo, narašča in znaša že približno 500 diplomantk in diplomantov. Poleg socialnih delavcev obstaja še približno 10 drugih strok, katerih študentje se lahko zaposlijo v socialnem varstvu.

Naša prizadevanja so deležna široke podpore s strani študentskih organizacij in različnih društev, pa tudi in-

stitucij s področja socialnega varstva. Hkrati pa smo bili deležni tudi kritik in opazk, ki so se marsikoga izmed nas dotaknile. Kritiki so zmanjševali pomen naše stiske in na nas prelagali odgovornost, češ, da smo si sami krivi, ker smo izbrali študij socialnega dela; poklic, v katerem naj ne bi bilo perspektive. Podcenjevali so pomen naše stroke in znanja, ki ga imamo.

S prispevkom želim pokazati, da imamo socialne delavke in delavci potrebno znanje in besede, da odgovorimo na te kritike. Poudariti pa želim, da smo mi tisti, ki bomo s trdim, zavzetim in strokovnim delom spreminjali mnenje, ki ga imajo javnost in druge stroke o socialnem delu. Dobra novica pa je, da imamo orodje in znanje za kvalitetno in strokovno delo!

Zmanjševanje pomena naše stiske. Ministrica dr. Anja Kopač Mrak je na Facebooku zapisala, da je po podatkih zavoda za zaposlovanje med iskalci zaposlitve 37 socialnih delavk in delavcev (Facebook, Anja Kopač Mrak 2015), kar kaže na popolno nerazumevanje našega položaja. Sistemska neurejenost področja pripravništva onemogoča zaposlovanje našega profila v socialnem varstvu, zato socialne delavke in delavci opravljamo slabše plačana dela v drugih poklicih. Od zadnjega razpisa aprila 2013 je diplomiralo 343 socialnih delavk in delavcev (Študentska skupina za ureditev pripravništva 2015), ki ča-

kajo na pripravništva. Na ministrstvu vidijo 37 oseb, registriranih kot iskalci prve zaposlitve, zgolj kot številko. Mi pa vidimo 37 ljudi s sanjami, željami, cilji, znanjem, ki si želijo priložnosti za dokazovanje in jim sistemska neurejenost in birokratska miselnost vse to rušita. Ministrstvo vidi številke, socialni delavci in delavke pa vidimo zgodbe.

Prelaganje odgovornosti na Fakulteto za socialno delo in na študentke socialnega dela. Ministrica je večkrat opozorila, da se je študij socialnega dela podaljšal, čas trajanja pripravništva pa se ni spremenil. Gre za prelaganje odgovornosti na fakulteto in varčevanje, ki smo mu v zadnjih letih tako pogosto priča. Predlog skrajšanja pripravništva nima nobene povezave z usposobljenostjo socialnih delavk in delavcev. Dialog o spremembi pripravništva je seveda možen, vendar gre za izredno zahteven proces, v katerega mora biti vpeta stroka. S predlagano spremembo krajšanja pripravništva pa želi ministrstvo odgovornost zvaliti na fakulteto, ki že tako ali tako poka po šivih zaradi preobremenjenosti in kritičnega finančnega položaja. Pripravništvo razumem kot korak med študijem in pripravo na prvo zaposlitev na področju socialnega varstva.

Nizkotni so bili komentarji pod novicami in prispevki o pripravništvu, ki so pogosto govorili o tem, da smo si sami krivi, ker smo izbrali študij socialnega dela; poklic, ki nima perspektive in

FOTO: Laura Radešić

v katerem se ne zaposluje. Podobno je na sestankih govorila tudi ministrica, ki je študente Študentske skupine za ureditev pripravništva na področju socialnega varstva spraševala, zakaj niso o svoji zaposlitvi razmišljali že pred izbiro študija. Zgoraj omenjene bi opozoril, da je izbira študija več kakor zgolj izbira poklica, ki nam bo omogočil plačo. Izbira študija in poklica bi morala biti najprej osebna odločitev posameznika, da izbere pot, ki ga bo izpopolnjevala, na

kateri bo lahko na svoj način spreminjal svet. Jaz sem izbral socialno delo, ker je to poklic, ki me veseli in me izpopolnjuje. Verjetno bi lažje dobil službo z diplomo Fakultete za računalništvo in informatiko, vendar je to poklic, ki me ne veseli in v njem nikoli ne bom tako dober, kot sem v poklicu socialnega delavca. Spet pa se kaže, da v politiki in v družbi nasploh na ljudi gledamo kot na številke, pozabljamo pa, da za številkami stojijo zgodbe, ki so tolikokrat spregledane. In ravno zato družba potrebuje socialno delo, da takim zgodbam daje prostor v družbenem, javnem spominu in kritično opozarja na sistem, ki je povsem pozabil na ljudi.

Podcenjevanje pomena naše stroke. Tako družbeni odziv, kakor tudi odziv ministrice, kažeta na podcenjevanje socialnega dela kot znanosti in stroke. To me ne preseneča, saj se je socialno delo znašlo v nezavidljivem položaju. Socialni delavci in delavke smo preobremenjeni z birokracijo in ogromnim številom uporabnikov, s katerimi sodelujemo. To nam onemogoča strokovno, kakovostno socialno delo in nas potiska v položaj birokrata, ki izpolnjuje obrazce in vloge. Del krivde moramo prevzeti sami, ker so nam ukradli čas za delo z ljudmi, tem trendom pa se nismo upirali. Družba potrebuje socialno delo, ki opozarja na neenaka družbena razmerja in na odnose moči in dominacije ter jih razbija. Kot stroka moramo razumeti, sprejeti in ude-

janjati družbeno vlogo našega poklica.

Odgovor na to podcenjevanje vidim v strokovnem delu socialnih delavk in delavcev. Dobra novica je, da imamo orodje za delo z ljudmi. Naši koncepti so zelo napredni in omogočajo kvalitetno strokovno delo. Zaupati moramo v svoje znanje. V tednu protesta so nas obiskale tudi profesorice iz Norveške. Predstavile so nam njihove metode in načine dela, ki pa me niso navdušili. Izvedel nisem ničesar novega, naši koncepti pa so se mi zdeli bolj dodelani in dovršeni. Orodje torej imamo, sedaj ga je potrebno uporabiti v praksi.

Težavo vidim v tem, da so naše metode bolj napredne od norveških, medtem pa področje socialnega varstva zaostaja za norveškim, pa tudi družba je bolj enakopravna, vključujoča, med bogatimi in revnimi pa je manjši prepad. Metode, koncepti, načini ravnanja, ki se jih učimo na naši fakulteti so bolj napredni kot družba in zakonodaja, v kateri živimo. Ta razkorak je zelo viden, saj smo študentje večkrat opozorjeni, da so v praksi stvari precej drugačne kakor v teoriji. Sam se s tem ne strinjam, saj mislim, da je strokovno socialno delo možno. Potrebna je osebna odločitev socialne delavke oz. delavca ter trdo strokovno in kakovostno delo.

Drugo področje, kjer bi se socialno delo lahko utrdilo kot znanost in stroka, pa je, če bi sprejeli družbeno vlogo

poklica. Poklic socialne delavke oz. delavca je družbeno angažiran poklic, saj mora opozarjati na neenaka družbena razmerja, odnose moči in dominacije ter jih razbijati. Kot stroka moramo razumeti, sprejeti in udejanjati družbeno vlogo socialnega dela. Ta se mi zdi v tem trenutku zanemarjena, a jo vidim kot velik vir moči za naš poklic in stroko. Kdaj so se socialne delavke in delavci nazadnje uprli nevzdržnim razmeram v njihovem poklicu, ki jim onemogoča čas za kvalitetno delo z ljudmi? Kje je bila socialno delo v času kampanje o družinskem zakoniku ali v času spremembe Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih? Zakaj ne opozarjamo na družbeno neenakost in na revščino? Zakaj ostajamo tiho?

Socialne delavke in delavci smo na protestu pokazali, da se znamo boriti in nam ni vseeno. Ta boj se mora nadaljevati. Pa ne samo boj za naša pripravništva, ampak tudi boj za stroko socialnega dela, boj za ljudi, s katerimi delamo, boj za družbene spremembe. Socialno delo ima pomembno družbeno vlogo, ki je ne smemo zanemariti, ampak jo moramo videti kot velik vir moči, ki bo pripomogla k temu, da se socialno delo utrdi kot znanost in stroka.

V prvem letniku se mi je na enem izmed predavanj v glavo vtisnil tale stavek: *»Socialne delavke so se pred novinarji skrivale in zaklepale v pisarne, da jim ne bi bilo potrebno zagovarjati njihove-*

ga dela.« Takega ravnanja si ne smemo dovoliti, saj nihče ne bo spoštoval naše stroke, dokler sami ne bomo zaupali vase in spoštovali znanja, ki smo ga pridobili.

Socialno delo je mnogo več od denarne socialne pomoči, odvzema otrok, otroškega dodatka in nekompetentnega ravnanja. Veliko strokovnih delavk in delavcev opravlja odlično delo, vendar njihove zgodbe niso slišane. Mi smo tisti, ki moramo prevzeti odgovornost in predstaviti našo stroko in ideje, za katere se borimo. Spoštovanje naše stroke in poklica je prvi korak k vzpostavitvi socialnega dela, kakršnega si vsi želimo. Dovolj je birokracije, vzeti si moramo čas, da lahko »opravljamo socialno delo«. Predstavljajmo zgodbe, ne števil!

Viri:

Facebook, Anja Kopač Mrak, Protesti pred MDDSZ: In nekaj dejstev (status 21. april 2015 ob 9.27) facebook.com/anja.kopacmrak. (dostopno 24. 4. 2015).
Študentska skupina za ureditev pripravništva, (2015): Dopis Slovenski demokrati stranki, str. 4.

Za našo sedanost in prihodnost gre

(O pripravnikih, številkah, lažeh in ministrici)

Zdi se, da je bilo o pripravništvih, plačanih in neplačanih, v Sloveniji že vse povedano. Sploh ta teden, ko so se na ulice odpravili pripravniki s področja socialnega varstva in opozorili na svoje težave. Odmevnost protesta je bila očitno medijsko tako zelo velika, da se je politika odločila nanj odgovoriti z zavajanjem.

Na Sindikatu Mladi plus smo se zato odločili, da nekaj dejstev in izjav, predvsem ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gospe Anje Kopač Mrak, pokomentiramo.

Pa pojdemo lepo po vrsti.

Shod študentov za ureditev pripravništva na področju socialnega varstva, 21. 4. 2015

Shod je bil organiziran s strani študentske skupine, ki že od leta 2013 opozarja, da mladi diplomanti ne morejo pristopiti k strokovnemu izpitu, s čimer bi dokončali izobraževanje, saj ni

več sredstev za opravljanje pripravništva. Shod so podprle številne druge organizacije, v prvi vrsti pa strokovna javnost, ki se v celoti strinja. Pripravništvo na področju socialnega varstva je nujno, potreba po novih zaposlitvah pa velika!

Problem?

Pripravništvo je na področju socialnega varstva urejeno z zakonom, je za vse diplomante OBVEZNO, za razliko od vseh ostalih področij pa je pomembno tudi dejstvo, da je kakršnokoli volontersko pripravništvo tu prepovedano.

Sredstva za plačana pripravništva se je zagotovilo leta 2010 (tudi po protestih) preko razpisa, in sicer iz evropskih sredstev, ki pa jih je zmanjkalo aprila 2013. Od takrat ni bilo zagotovljenih novih oz. dodatnih sredstev in od takrat po oceni Socialne zbornice ter predstavnikov študentov na pripravništva čaka že 500 pripravnikov.

Izjave ministrice za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

1. Razlogi za protest!

Ministrica: *»Študentje imajo vso pravico protestirati. Moram pa povedati, da bi ta protest veliko bolje razumela, če bi protestirali šolniki, oni namreč niso imeli plačanih pripravništev, ampak*

volonterska ...« (Vir RTV SLO-MMC: <http://www.rtv slo.si/slovenija/ministrica-o-pripravnistvih-ta-privilegij-imajo-na-zalost-redki/363339>).

Pripravnništva se pojavljajo na različnih področjih, tudi na področju vzgoje in izobraževanja, pa pravosodja, farmacije, poklicev v kulturi itd., in prav gotovo drži, da se je mlade na številnih področjih v preteklosti na veliko izkoriščalo kot zastojno delovno silo. Drži tudi, da bi lahko vsi mladi, predvsem volonterski pripravniki, upravičeno protestirali, a se za to možnost (še) niso odločili.

So se pa povsem upravičeno aktivirali mladi socialni delavci! Socialno varstvo sodi pod pristojnost Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju – MDDSZEM). Mladi so več kot dve leti na omenjeno ministrstvo pošiljali dopise, opozarjali na probleme, prosili za sestanke. Ignorirani so bili od aprila 2013 do novembra 2014, ko jih je ministrica povabila na prvi sestanek. Danes, po natanko dveh letih, se ni zgodilo nič. Pripravnništva na področju socialnega varstva so še vedno obvezna, sredstev za njihovo opravljanje pa ni in jih vsaj še do pozne jeseni gotovo ne bo.

Mladi so torej povsem legitimno opozorili na svoje težave pred edino ustanovo, ki bi jim lahko pomagala. Od ministrice bi tako pričakovali manj cinizma in večjo pripravljenost prisluhniti ter pomagati, saj mladi več od tega, da si želijo delati, niti ne zahtevajo. To ministrici za delo ne bi smelo biti tako nedoumljivo!

2. Priviligiranost študentov?

Ministrica: *»Pripravniki v socialnem varstvu so imeli vsa ta leta plačana pripravništva. Vsi. Takoj po šolanju so dobili možnost opravljanja dela v praksi kot plačani pripravniki. Ta privilegij imajo na žalost redki«* (Vir RTV SLO-MMC: <http://www.rtv slo.si/slovenija/ministrica-o-pripravnistvih-ta-privilegij-imajo-na-zalost-redki/363339>).

»Le redki imajo privilegij plačanih pripravništev, kot je vsa leta veljalo za pripravnike v socialnem varstvu.« (Vir: STA: <https://www.sta.si/2127162/kopac-mrakova-treba-je-poskrbeti-za-vse-pripravnike-enako>).

Vsa ta leta? Resnično? Vsa leta do danes? Vsi? Sredstva za plačana pripravništva so bila razdeljena preko razpisa, ki se je zaključil aprila 2013. To pomeni, da sredstva niso bila neomejena in se niso razdeljevala »vsa ta leta«, kot trdi ministrica. Pravzaprav sredstev ni že od leta 2013. Ministrici sporočamo, da se danes piše že leto 2015.

Še težje razumemo, da ministrica o plačanem delu govori kot o privilegiju!

Pravica do dela in do plačila je zapisana v Splošni deklaraciji človekovih pravic in nesprijemljivo je o njej govoriti kot o privilegiju! Sploh v situaciji, ko pred vrati MDDSZEM stoji 500 mladih, ki si želijo delati, pa jim je to onemogočeno. Aroganca, s katero je ministrica tako nagovorila mlade, nas žali in samo potrjuje, da smo mladi v tej državi drugorazredni državljani, od katerih se pričakuje, da smo zadovoljni prav z vsako drobtinico, ki nam jo nameni politika.

3. Zmanjševanje številke = zmanjševanje pomena problematike.

Na MDDSZEM so se tudi čudili, kako lahko govorimo o tako velikem številu pripravnikov na čakanju, tj. 500, saj je po njihovih ocenah potrebno zagotoviti le 37 pripravniških mest. Toliko je namreč prijavljenih diplomiranih socialnih delavcev na Zavodu RS za zaposlovanje.

Žalostno je, da moramo ravno MDDSZEM pojasnjevati, kaj je razlika med »prijavljenimi na zavodu« ter realno brezposelnimi. Še bolj žalostno je razlagati, da so diplomanti, ki nimajo opravljenega pripravništva ter posledično strokovnega izpita, na področju socialnega varstva nezaposljivi.

S podatkom, da na pripravništvo in strokovni izpit čaka veliko več kot 37 posameznikov, se strinja tudi stroka.

Bojan Regvar, generalni sekretar socialne zbornice: »Govorimo o okoli 3000 diplomantih, ki letno diplomirajo na ustreznih fakultetah in bi lahko delali tudi na našem področju. Realna ocena ljudi, ki trenutno iščejo pripravništvo, je okoli 500« (Vir RTV-MMC: <http://www.rtvsl.si/slovenija/ministrica-o-pripravnistvih-ta-privilegij-imajo-na-zalost-redki/363339>).

Navajanje takih števil je podcenjujoče in zavajajoče, ministrstvo pa želi s tem najverjetneje zmanjšati pomen omenjenega problema.

4. Zaradi varčevanja smo pripravljene zmanjšati strokovnost?!?

Po besedah ministrice bo treba tudi preveriti, ali je res potrebno, da pripravništvo s področja socialnega varstva traja eno leto, pri čemer se sama nagiba k temu, da bi ga skrajšali. »Treba se je namreč zavedati, da je potrebno pripravništva zagotoviti v celotnem javnem sektorju, ter da na drugi strani ni sredstev, da bi plačali enoletno pripravništvo vsem,« je dejala (Vir: STA: <https://www.sta.si/2127196/s-pripravnistvi-v-socialnem-varstvu-bodo-morali-pocakati-vsaj-do-jeseni>).

O tem, ali je potrebno pripravništva sploh še obdržati, ga je treba ukiniti ali le skrajšati, je treba brez dvoma temeljito premisliti. In se na tem področju povezovati s stroko. Nikakor pa ne more odločitev o tem, ali se bo pripravništva obdržalo, temeljiti na »varčevalnih ukrepih«.

Ker je potrebno varčevati, torej lahko znižamo standarde za pridobitev poklica? Na to logiko nikakor ne pristajamo! Na mladih se je privarčevalo že preveč in se nas zadolžilo za vnaprej, za stvari in »investicije«, ki se nikakor ne bodo obrestovale tako, kot se lahko obrestuje posameznik, ki po vseh letih izobraževanja izpolni svoj potencial in začne delati.

5. Kdo je odgovoren za nastalo situacijo?

Pri časopisu Delo so poročali, da ministrica pravi, da bi mladi o zaposlitvah in pripravniških možnostih morali razmišljati že pred vpisom na fakulteto, ter da jim je ministrica namesto ponujenih rešitev očitala, da so si izbrali neperspektiven študij (Vir: Delo: <http://www.delo.si/novice/slovenija/studenti-socialnega-varstva-protestirali-da-bi-lahko-delali.html>).

Ponovno se želi breme preložiti na študente, češ, da so si samo krivi, da sedaj nimajo perspektive. Z ministrico se ne strinja stroka. Diplomanti socialnega dela so zaposljivi! Socialnih delavcev v Sloveniji primanjkuje. Na protestu je tako tudi predsednik Sindikata centrov za socialno delo opozoril, da je postal kadrovski položaj na centrih za socialno delo nevdzdržen, in da zato ne ve, ali bodo centri še uspeli izpolnjevati zakonsko predpisane naloge. »Zato potrebujemo socialne delavce. Potre-

bujemo pa tudi mlade in njihov zanos« (Vir: 24.ur: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/protest-studentov-pripravnistva-so-obvezna-denarja-zanje-pa-ni.html>).

Precej neodgovorno je krivdo valiti na mlade tudi v kontekstu zakonskih sprememb, ki jih zagotovo niso sprejemali mladi, in ki so se zgodile tekom njihovega študija. Ena izmed tistih, ki so na mlade najbolj negativno vplivale, je zagotovo omejitev zaposlovanja v javnem sektorju, ki jo je prinesel Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF). Sprašujemo se, ali bi morali biti mladi res že ob vpisu na fakulteto »bolj odgovorni« in predvideti, da bo država tako slabo upravljala z javnimi financami, da bo potrebno sprejeti tako radikalen zakon?!

In ker področje trga dela sodi ravno pod MDDSZEM, moramo vprašati, kateri so res »perspektivni poklici« in kdo jih tako zelo uspešno napoveduje, da bi morali biti mladi bolj odgovorni pri svoji izbiri. Naj za primer omenimo, da ni še tako dolgo nazaj, ko se je med perspektivna karierna področja uvrščalo gradbeništvo. Komentar današnje situacije je na tem mestu verjetno odveč.

Mogoče pa se nam vseeno obetajo boljši časi. Znotraj izvedbenega načrta Jamstvo za mlade je namreč tudi ukrep »Napovedovanje bodočih potreb na trgu dela«, za katerega je zadolženo MDDSZEM. Čakamo, da ga omenjeno ministrstvo realizira in z rezultati seznanji mlade. Morebiti bodo lažje sprejemali bolj »odgovorne«

Vir: Sindikat Mladi plus

rešitve in državi ne bodo z raznimi protesti delali sivih las.

Namesto zaključka

Siti smo, da se številke in dejstva v tej državi prireja, kot ustreza določenim. Siti smo situacije, ko se aktualna oblast do svojih državljanov, tudi in predvsem do mladih, obnaša arogantno, žaljivo in povsem nespoštljivo. Siti smo, da smo dežurni krivci za vse napake vladajoče elite in dovolj nam je izgovorov, ki vedno znova omenjajo krizo in varčevanje.

Za našo sedanost in prihodnost gre! In za to se bomo borili. Vedno in povsod! (Tudi pred vašimi vrati!)

Vir: Sindikat Mladi plus

Vir: Sindikat Mladi plus

■ Neža GRŽELJ, Mateja MLINARIČ in Petra JALŠOVEC

Mednarodni teden na inštitutu za socialno delo na univerzi v Utrechtu

V začetku marca smo tri študentke sodelovale na mednarodnem tednu socialnega dela v Utrechtu na Nizozemskem. Povabilo smo dobili s strani Univerze v Utrechtu, in sicer po junijskem srečanju, ko je šest študentov kolesarilo iz Utrecha do Ljubljane in se ustavljalo po partnerskih univerzah z vizijo medkulturnega povezovanja in delitve znanja.

Na mednarodni teden smo povabili tudi univerze iz tujine, in sicer vse sodelujoče na lanskem regionalnem kongresu študentov socialnega dela. Na povabilo so se odzvali študentje socialnega dela s Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Makedonije in Srbije, in tako je nastala skupina enajstih študentov socialnega dela. Mednarodnega tedna so se udeležili tudi študentje iz Velike Britanije, Nemčije in Škotske ter profesorji iz Nemčije, Estonije, Velike Britanije, Škotske in Jamajke, tako da smo bili udeleženci iz različnih koncev Evrope in sveta.

Večina predavanj je potekala na Univerzi v Utrechtu, vendar nas je v sredo gostila tudi sestrška univerza v Amersfoortu. Med tednom smo sodelovali tudi na treh

terenskih obiskih, in sicer v sprejemnem domu za otroke brez spremstva, v domu za brezdomce in v organizaciji za inovativno vključevanje mladih študentov na trg dela, kjer imajo brezplačen dostop do učenja. Da je bil celotni mednarodni teden bolj vznemirljiv, smo tudi sami predavali. Prva skupina je predavala o poteku študija v državah, iz katerih prihajamo, ter o konceptih in metodah, ki jih uporabljamo. Druga skupina je govorila o tem, kako socialni delavec dela v različnih okoljih. Tuji študentje so bili izredno aktivni, zgovorni in polni vprašanj.

Tekom tedna smo tako nabrali nov kovček znanj in različnih praks, predvsem o tem, kako poteka študij socialnega dela na Nizozemskem in kakšna je njihova ureditev socialnega varstva. Bistvena razlika s študijem v Sloveniji je ta, da se študentje že ob prvem vpisu na študij socialnega dela odločijo za konkretno smer, na kateri bo temeljil celoten študij. Smeri študija se razprostirajo na petih področjih, ki so: tradicionalno socialno delo, kreativno socialno delo, socialna pedagogika, socialni delavec

FOTO: Paulien ten Kate

na lokalni ravni in socialni zagovornik.

Njihov študij obsega predavanja, vaje in prakso, ki se izvajajo istočasno. Praksa se tekom študija izvaja nekajkrat tedensko, odvisno od letnika, se pa smiselno stopnjuje. V prvem letniku imajo študentje vsak teden poleg predavanj še en dan praktičnega učenja, v drugem letniku dva dni praktičnega učenja, v tretjem letniku pa tri dni prakse na teden. Praktični študij je v četrtem letniku odvisen od organizacije, v okviru katere delajo diplomsko nalogo. Po končanem študiju jim ni treba opravljati pripravništva, saj imajo dovolj izkušenj, ki jih pridobijo s prakso tekom študija. Tudi strokovnega izpita nimajo, ker pravna znanja niso tako relevantna, saj Nizozemska nima cen-

trov za socialno delo, ampak le krovne organizacije za manjše lokalne skupnosti s socialnimi delavci na lokalni ravni.

Profesorice in profesorji, ki poučujejo na oddelku za socialno delo, so poudarili zelo pomemben koncept, na katerem temelji študij socialnega dela. Koncept se imenuje »dom« (»at home«). Koncept poudarja naloge socialnega delavca, s pomočjo katerih se uporabnik počuti kot doma. Preko omenjenega koncepta socialni delavec spozna dejavnike, ki so pomembni za uporabnika in vplivajo na to, da se počuti domače. Ti dejavniki so odnosi, mreženje in aktiviranje socialne mreže ter delo na perspektivi moči, individualni definiciji problema in iskanju rešitev. Takšno socialno delo temelji na poslušanju in pogovarjanju, občutljivem

FOTO: Paulien ten Kate

in kulturno kompetentnem socialnem delu ter razumevanju ene zgodbe na več načinov z različnimi očmi. Koncept je zelo ozko povezan s konceptom identitetnega dela, katerega temeljna vprašanja so: *Kdo sem jaz? Kam grem? Kaj je moja identiteta? Kaj pričakujem od rešitve?* Koncept identitetnega dela temelji na dialogu s samim seboj in reflektiranjem naših misli in dejanj.

Iz Utrechta smo se v Slovenijo vrnile z isto mislijo. Udeležba na tujih seminarjih, kongresih in predavanjih je za našo stroko nujna. S tem širimo svoja že pridobljena znanja na način, da sami prejemamo nove informacije, koncepte in izkušnje. Po drugi strani pa z drugimi delimo naša védenja in jim tako pokažemo kak nov koncept, novo videnje socialnega dela, s tem pa skrbimo, da socialno delo kot znanost ne zamira, temveč raste. Za rast socialnega dela smo odgovorni mi, študentje, kaj-

FOTO: Paulien ten Kate

ti brez nas, brez novih idej in zalivanja stroke z novimi izkušnjami in vidiki, bo socialno delo usahnilo. Za konec bi zato dodale misel: *»Potuj. Spoznaj nove ljudi. Sprašuj. Raziskuj in se uči. Nato se vrni domov in širi svoje znanje!«*

Načrtovanje kariere v času študija

V času študija je veliko priložnosti za pridobivanje praktičnih izkušenj, krepitev kompetenc ter povezovanje s potencialnimi delodajalci. Z aktivnim udeleževanjem na različnih dogodkih in projektih skrbite za svojo boljšo zaposljivost po zaključku študija. Več kot imate izkušenj in kvalitetnih znanj, več možnosti boste imeli za hitrejšo in uspešnejšo vključitev na trg dela.

Kaj lahko v času študija storite za boljšo zaposljivost?

- **AKTIVNO DELOVANJE V ŠTUDIJSKEM PROCESU**

Z redno prisotnostjo na predavanjih in vajah spoznavate strokovno področje in pridobivate strokovna znanja. Povezujte se s profesorji/asistenti in sprejemajte izzive. Že s predstavitvijo seminarske naloge pred sošolci krepite svojo samozavest in komunikacijske veščine.

Študijsko prakso opravljajte profesionalno, saj lahko ta vodi v nadaljnje sodelovanje z delodajalci v obliki projektnega, študentskega ali drugega dela. Ne pozabite vaše študijske prakse zapisati v vaš življenjepis!

Diplomsko, magistrsko in/ali doktorsko nalogo ustvarjajte v sodelovanju s predstavniki delodajalcev – z reševan-

jem konkretnih problemov v praksi. S tem krepite medsebojne vezi, odpirate priložnosti za nova sodelovanja in odgovarjate na aktualna vprašanja v stroki.

Pri naboru kandidatov za zaposlitev delodajalci največkrat pogledajo tudi po notranjih virih. Če se s svojim pristopom do dela in z rezultati dokažete že v času študija, imate večje možnosti za zaposlitveni razgovor in posledično zaposlitev.

- **VKLJUČITEV V ŠTUDIJSKO IZMENJAVO IN/ALI PRAKSO**

Mednarodna izkušnja v obliki študijske prakse in/ali izmenjave vam razširi obzorja, saj spoznate novo okolje in kulturo, razširite svojo mrežo poznanstev ter okrepite komunikacijska znanja in znanje tujih jezikov. Prav tako z izkušn-

jo v tujini postanete bolj samostojni in samozavestni, kar vpliva na vaš vstop na trg dela. Informacije o mednarodnih priložnostih poiščite v mednarodni pisarni na FSD.

- **PRIDOBIVANJE DELOVNIH IZKUŠENJ**

Vključite se v projektno delo na fakulteti, v študentsko ali prostovoljno delo. Z vključitvijo boste pridobili delovne izkušnje, druga znanja in kompetence, razširili socialno mrežo in dobili praktični vpogled v stroko in širše področje. Ne pozabite od nadrejenih ali sodelujočih pridobiti potrdilo o delu ali sodelovanju.

- **VKLJUČITEV V OBŠTUDIJSKE DEJAVNOSTI**

Na fakulteti in izven nje poteka veliko dogodkov in projektov, kamor se lahko vključite. Prav tako ne pozabite na vaše lokalno okolje. Pozanimajte se kakšne priložnosti in projekte za sodelovanje nudijo študentske organizacije, društva in klubi. Z aktivnim delovanjem boste razširili svojo socialno mrežo, pridobili delovne izkušnje s projektnim delom ter okrepili svoje organizacijske in komunikacijske sposobnosti.

- **PRIDOBIVANJE DODATNIH ZNANJ IN SPOZNAVANJE PODROČJA DELA**

Spremljajte novosti na strokovnem področju: spremljajte objave na spletni strani fakultete in druge javne objave. Vključite se v dogodke kariernega centra in drugih organizacij, ki ponujajo izobraževanja, usposabljanja ter različne priložnosti za povezovanje z delodajalci. Udeležite se delavnic o pripravi pisnih, osebnih in inovativnih predstavitev potencialnim delodajalcem. Na predstavitvah bodite aktivni – pripravite vprašanja in sodelujte v razpravi, oddajte vaš življenjepis in se predstavite.

- **POVEZOVANJE IN KREPITEV SOCIALNE MREŽE**

Povezujte se z vašimi kolegi in kolegicami – tako osebno kot na spletu. Svojo socialno mrežo si osebno krepite z aktivnim članstvom v strokovnih društvih, združenjih, z udeležbo na strokovnih posvetih in konferencah, na poslovnih dogodkih, zabavah, zaposlitvenih sejmih, s prostovoljnim delom v organizacijah in s članstvom v združenjih.

Družabna omrežja kot so Facebook, Twitter in LinkedIn nudijo priložnosti za povezovanje in izmenjavo izkušenj. Po zaključku študija je velikokrat ravno splet tisti, ki ohranja stik med diplomanti. Bodite aktivni in se povezujte, saj vam

lahko kolegi sporočijo ključno informacijo in koristne nasvete v postopku iskanja zaposlitve.

FOTO: Zeljko Stevanič, IFP d.o.o

FOTO: Ivanka Stritar

FOTO: Zeljko Stevanič, IFP d.o.o

CHECK LIST

- o Vključi se v projekte na fakulteti.
- o Vključi se v študentska združaja.
- o Srečaj se s koordinatorjem za mednarodno sodelovanje.
- o Preveri zaposlitvene oglase za svoj profil.
- o Naredi seznam kompetenc, ki jih delodajalci iščejo v zaposlitvenih oglasih
- o Preveri dogodke KC UL (www.kc.uni-lj.si).
- o Prijavi se na delavnice KC UL in obiske v organizacije.
- o Ustvari svoj LinkedIn profil.
- o Spremljaj dogajanje na strokovnem področju.
- o Preberi strokovno knjigo.
- o Druži se s prijatelji.

Realizacija: _ /10

Vas zanima, kje smo zaposljivi socialni delavci, kako pripraviti pisno in osebno predstavitev ali kako se predstaviti delodajalcem?

Vabljeni v Karierni center FSD.

Za srečanje pišite na

ivanka.stritar@uni-lj.si ali pokličite na 030 641 648.

■ Anže ŠTRANCAR

Ustvarjalnost otrok in šolstvo

Delo z otroki se za socialnega delavca nekoliko razlikuje od na primer dela s starejšimi ljudmi ali katerokoli drugo marginalno skupino. Poglavitna razlika je v tem, da otroci dejansko nimajo še izoblikovanega dokončnega »problema«, ki bi ga socialni delavci lahko pomagali rešiti. Otroci, s katerimi socialni delavci delajo, imajo težavo le s tem, da odraščajo v razmerah, ki jih niso naučile, kako se spopasti z ovirami v življenju.

Vir: <https://theintelligentnest.files.wordpress.com/>

Ker vsak otrok nekoč odraste in se z odraščanjem življenjske ovire le večajo, je poglavitno, da otroke že od malih nog učimo ustvarjalnosti. Lahko bi rekli, da je ustvarjalnost miselni proces, katerega proizvod so originalni in ustrezni dosežki, a pri tem ne mislim na ustvarjalnost v smislu likovnega pouka, temveč ustvarjalnost, ki jo potrebujemo za premostitev vsakdanjih težav, pritiskov, izzivov ...

Bistvo samozavedajočega bitja je lastno mišljenje. Subjekt, ki misli in se zaveda samega sebe, se zaveda tudi okolice in s tem družbe, ki ga obdaja. Vsak izmed otrok razmišlja po svoje in vsak vidi v lastni okolici nekakšne napake, na katere opozarja na svoj način. Čim je ta način za družbo nesprejemljiv, je osebek označen za problematičnega. S tem pridemo do težave, ki jo je vsak izmed nas nekoč izkusil; šola ne podpira kritičnosti oziroma se na kritične osebe odziva represivno. Osebek, katerega kritika bo zatrta in bo kaznovan, bo prepričan, da je bilo njegovo mišljenje zmotno in bo začel svet sprejemati kot samoumeven.

Tak način vzgoje prevladuje danes, ampak njegov produkt so le naivni in neumni potrošniki, ki jim je svet sam po sebi logičen, in ki pozabljajo na filozofsko razmišljanje v smislu čudenja, ki je nujen za ustvarjalnost. Ustvarjalen je namreč človek, ki v delovanju sveta vidi napake in jih ne označi kot nerešl-

jive, temveč išče originalne in ustrezne rešitve zanje.

Gardner (v Poštrak 2007) pravi, da je za človekovo obnašanje odločilen primeren vzor, na katerega se obrne pred vsako odločitvijo. Na vprašanje, kako naj bi ta vzor zgledal, nima nihče odgovora, saj se normativi spreminjajo od družbe do družbe. Dejstvo je, da moramo biti delavci, ki delamo z otroki, pravi vzor zanje. To pa moramo storiti tako, da otroka spodbujamo, da se uči ustreznih oblik ravnanja, kar je izvedljivo le z uporabo ustvarjalnih pristopov.

Naloga socialnega delavca v šolstvu je torej, da pripomore k razvoju otroka tako, da se razvije v ustvarjalno osebo. Kako? Začne lahko že s tem, da otroka spodbuja k dejavnostim, ki ga zanimajo, ne samo k obveznim šolskim. Raziskovati mora otrokove vire moči, znati pa jih mora uporabiti tudi v namen razvoja otroka. Najpomembnejše pa je, da socialni delavec z otrokom soustvarja in mu pusti, da sam pride do določenega spoznanja.

VIRI:

Poštrak, M. (2007), Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. Šolsko svetovalno delo, XII, 1–2, str. 26–33.

Poštrak, M. (2003), Uporaba ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladostniki. Šolsko svetovalno delo, VIII, 3–4, str. 11–17.

■ Simona NAHTIGAL

Mami, jaz sem

Demenca je kronična napredujoča možganska bolezen (Kogoj, Velikonja 2012), ki je publicistično poimenovana tudi kot »kuga današnjega časa«. V Sloveniji je, kot lahko preberemo v Primorskih novicah, zabeleženih 30.000 primerov ljudi z demenco. Napovedi za prihodnost so po poročanju Svetovne zdravstvene organizacije vse prej kot obetavne, število obolelih naj bi se občutno večalo, kljub temu pa je javnost o bolezni (pre)malo informirana. Tako zmotno veljajo prepričanja, da lahko bolezen doleti samo starostnike, načeloma ženske, mnogi pa radi rečejo, da se je človeku kratko malo zmešalo in da je postal breme svojcem. O demenci sicer res govorimo kot o bolezni, ki poleg obolelega prizadene tudi njegove najbližje, saj gre za napredujočo možgansko bolezen, kar pomeni, da se oboleli začne izgubljati v času in prostoru, zgubi občutek za denar, prisotne so spremembe v njegovem obnašanju ali celo osebnosti, krajev in ljudi ne prepozna več, sčasoma lahko oseba z demenco postane inkontinentna, pozabi, kako se piše, govori, jé itd., zato načeloma res postane povsem odvisna od pomoči drugih. Alzheimerjeva bolezen je le ena od oblik demence, ki – razen reverzibilnih oblik – vsaj za enkrat še niso ozdravljive; z določenimi zdravili lahko le upočasnimo njeno napredovanje.

Namen zgodbe je bralcem predstaviti utrinek soočanja z demenco v intimni sferi in prispevati k vsaj za odtenek večji ozaveščenosti o tej bolezni.

MAMI, JAZ SEM

»Marija ... Kateri dan je danes?« je babica pogledala mojo mamo, ki ji ni ime Marija, in s svetlimi očmi radovedno pričakovala odgovor. »Tatjana,« jo je mati najprej popravila, »mami, jaz sem. Tatjana. Sreda je,« je v zadnje pol ure ponovila najbrž že petstotič. Sedela sem v kotu sobe in opazovala, kako se je mama na

vse pretege trudila babici dopovedati, da ni nedelja, saj ni bila pri maši, saj se spomni, saj ona to ve, da naj se samo malo potruži, da se bo zagotovo spomnila, babica pa je odločno zmajala z glavo, da ne, da ona o tem nič ne ve, pa ali je res, da ni bila v cerkvi danes, ja, kako pa to, kateri dan pa je danes, moji mami pa so kar na licu mesta sivali lasje. V zadnjih

Vir: <http://www.telegraph.co.uk/news/health/news>

osmih mesecih se je vidno postarala, gube so se na njenem obrazu risale ena za drugo, s podobnim zanosom, kot na obrazih pubertetnic odganjajo molzljivi. »Aleksa,« me je poklicala mama, »pridi no sem in se malo pogovarjaj z babico.« Nasmehnila se mi je, najbrž za spodbudo, češ, saj bo v redu, no ... Vztrajno je lupila pomaranče in jih nosila v babičina usta, kot da bodo magično pozdravile Alzheimerja, zagotovo ga bodo, morajo ga! Primaknila sem stol bliže in babica se je zdrznila. Zmedeno je pogledala mamo, nato mene, pa spet mamo in tiho zašepetala: »Marija, Marija, kdo je to?« Mamo je to vprašanje neizmerno razžalostilo, čeprav ne vem, zakaj. Babica se me že lep čas ni spomnila. Sama sem to razumela, bolna je pač. Sprejela sem, pa čeprav s težkim

srcem, da ji je Alzheimer vzel spomine na najine ure igranja šaha in nabiranja zvončkov na bližnjem travniku, puljenja plevela z njene cvetlične gredice, ko sva se izmenično pritoževali »od kje se ta hudič vzame«, na skupno peko piškotov in ves čas, ki ga je vložila v to, da bi me naučila kleklati, jaz pa sem se nemočno zapletala v niti in trmarila, da »ta šport ni zame.« Na »A res?« me je babičin glas, ki zdaj ni bil več mehek, temveč hrapav in utrujen, ravno še pravi čas zdramil iz zanjo izgubljenih, zame pa še kako živih podob preteklosti. Če bi še malo razmišljala, bi me ti spomini zadušili in se v solzah razlili po mojem napudranem obrazu. »A res?« je ponovila. Vzravnila se je, me resno pogledala in v pozdrav ponudila roko. »Dober dan,« je rekla z zanosom in močno stisnila mojo

dlan. Le nekaj kratkih trenutkov pozneje pa je njena roka v moji postala mlahava, prestrašeno jo je potegnila k sebi, kot bi se bala, da ji jo bom ukradla, sključila se je in me nezaupljivo gledala. Nagnila se je naprej in ne da bi umaknila pogled z mene, mami zašepetala: »Marija, Marija, kdo je to?« in še preden je mati uspela odgovoriti, zadirčno dodala: »Ni mi všeč, ni mi všeč ta gospa!« Brez besed sem dvignila stol in ga odnesla nazaj v kot. Moje kretnje so se najbrž zdele lahkotne in brezbrizne, čeprav sem se počutila tako, kot bi kdo vrgel svinčeno skalo name. Občudovala sem svoje noge, da so me sploh še držale pokonci. V tišini sem nato še kako uro opazovala, kako je moja mati pitala svojo mater, babica pa je vmes večkrat pozabila, kako se grize in golta in so ji kosi pomaranč popadali iz ust, da je bila ob koncu najinega obiska njena naluknjana spalna srajca že vsa rumena. Ko sva z mamó že skoraj stopili skozi razmajana vrata bolnišnično urejene sobe, je babica s široko razprtimi očmi glasno zakričala za nama: »Ej! Ej!« Premor. »Kateri dan je danes?«

*

Stopala sem po hodniku doma za ostarele in za sabo vlekla težo tisočih svinčenih skal. Res, občudovala sem svoje noge, da so me še držale pokonci. Obesila sem se na kljuko vrat, na katerih je bil poleg drugih zapisan naš družinski priimek, in stopila do starinske bolniške postelje na drugem koncu sobe. Sedla

sem na stol in tiho pozdravila opešano ženico, ki je zasanjano sedela na robu vzmetnice s polulanim vzglavnikom med kolena. Kljub zaprtim vratom je pihalo, okna niso tesnila, cela stavba je bila potrebna obnove. Starka se je šele nekaj dolgih minut po mojem plahem pozdravu zdramila in me pogledala z od zdravil steklenimi očmi. »Pozdravljena,« je rekla zmedeno. »Dober dan,« je rekla še enkrat. »Kdo ... Kdo pa ste vi?« Globoko sem vdihnila. »Aleksa,« sem komaj izdavišla. Ženica je samo vprašujoče nagnila glavo v stran. »Aleksa,« sem ponovila, tokrat bolj zbrano. Starka je še naprej nejeverno zrla vame. Začela sem besno lupiti pomaranče. »Mami, jaz sem!« Bolečina se je v solzah razlila po mojem napudranem obrazu.

Liljana Rihter

Liljana Rihter

FOTO: osebni arhiv

v okviru poklicnega usmerjanja testirali glede naših spretnosti in sposobnosti, da bi nam znali svetovati, so testi pokazali, da sem sposobna tudi za naravoslovno področje in tako so me prepričali, da sem šla študirat medicino. Naredila sem sprejemne izpite na medicini, potem pa sem tam študirala mesec in pol, toliko da sem naredila prvi kolokvij. Nato sem ta študij pustila. Mogoče sem bila takrat malo preveč občutljiva za stiske. Ob misli, da sem lahko kot zdravnica odgovorna za smrt nekoga, sem se počutila grozno. V tistem trenutku se mi je zdela taka odgovornost enostavno prehuda, zato sem študiju medicine rekla ne; konec koncev niti ni bil čisto moja odločitev oziroma prva želja, nekako so me bolj kot ne porinili v to. Tako sem se prepisala na sociologijo.

Kaj ste želeli postati po poklicu kot otrok?

Kot otrok sem si vedno želela biti učiteljica; učiteljica otrok v prvem, drugem in tretjem razredu. To je bila moja čisto prva želja in je trajala kar nekaj časa. Potem pa, ko so nas ob koncu srednje šole

Katera je bila vaša največja neumnost, ki ste jo naredili?

Hm, neumnost. Verjetno je bilo veliko takih manjših neumnosti ... Mislim, da nisem bila otrok, ki bi počel veliko stvari, ki so v nasprotju s pravili. V

Profesor se predstavi

glavnem sem vedno poslušala druge – mogoče je pa ravno to največja neumnost, da nisem dovolj poslušala sebe. Pomembno je, da poslušáš samega sebe. Šele, ko me je študij (na drugi stopnji) pripeljal na to fakulteto, sem se tukaj našla. Drugače pa sem bila tudi kot študentka zelo pridna in v tem smislu verjetno tudi malo dolgočasna, saj sem zelo resno vzela svoje obveznosti. Ampak to še ne pomeni, da se nisem zabavala – rada plešem in pojem – samo ničesar tako izrazito smešnega se ne spomnim. Mogoče edino kakšne zanimivosti, ko smo se s kolegicami skupaj učile za izpite. Se prav spomnim ene ... Ko smo še študirali na FDV-ju, je bila v tistih letih velika prostorska stiska in smo

zato gostovali na Pedagoški fakulteti, Ekonomski fakulteti, celo v Kinu Bežigrad smo imeli predavanja. Zelo jasno se spomnim enega od izpitov. Bili smo v predavalnici na Ekonomski fakulteti, kolegica je imela cel kup »plonk« listkov in je vneto prepisovala, med nama pa je bil en sedež prost, in ko je šel profesor mimo, je ona te liste vrgla tako, da so bili že skoraj pod mojo mizo. Če bi takrat profesor videl, verjetno ne bi bilo tako smešno, saj bi bila najbrž jaz kriva za tiste listke. Je bila taka zanimiva izkušnja, predvsem, kako se je ona znašla, saj takrat še ni bilo raznoraznih tehnoloških naprav, s pomočjo katerih študentje prepisujejo, takrat so bili v glavnem samo listki.

Liljana Rihter kot otrok.

FOTO: osebni arhiv

Če bi lahko ...

... bi našla rešitev za to situacijo, ki smo ji priča v Sloveniji. Velik delež ljudi je v velikih socialnih stiskah in težavah. Vso moč bi usmerila v razmišljanje, kaj zares narediti, da bi se ta položaj izboljšal. Zdi se mi, da me to zadnje čase, sploh v zadnjem letu, tako zelo muči, da je nenehno v moji glavi misel, kaj še lahko naredimo, kaj je sploh v naši moči, pa ne samo kot posamezniki, ampak kot institucije, fakultete itd. Kje najti sogovornike, ki nas bodo poslušali tudi na tej odločevalni ravni. Zares me zelo bolijo krivice, ki se dogajajo v naši družbi. Ljudje, ki so v velikih stiskah, nimajo skoraj nobene možnosti več, da bi lahko izstopili iz začaranega kroga revščine ali pa izključenosti. In kar je najbolj grozno, je to, da velik del družbe ali javnega mnenja pripisuje krivdo njim samim, pa dejansko temu ni tako. In če bi imela neko čarobno palčko, bi dala tem ljudem možnost, da začnejo na novo z nekimi materialnimi viri, ali da jim drugače pomagamo pri reševanju nastale situacije. Kot je razvidno, se zdaj nenehno gibajo v začaranem krogu. Najemajo dodatne kredite ali posojila, da preživijo iz dneva v dan, pomagajo si s paketi Rdečega križa ali Karitasa. A to ni dolgoročna in trajna rešitev, temveč le začasno gašenje požara. Zdi se mi, da se izogibamo temu, da bi čimprej našli trajne rešitve, s tem pa izgubljam veliko potenciala, saj revni niso samo starši, ampak tudi njihovi otroci, ki se

nimajo možnosti izobraževati in ravno zato se mi zdi, da moramo nujno in čimprej nekaj ukreniti. Na tak način namreč izgubljam tretjino ljudi v Sloveniji, torej tretjino delovnega potenciala. Ne vem, kako si lahko odločevalni pred tem zatiskajo oči. Res ne.

Naj beseda:

Ljubezen (do sočloveka, v vseh možnih oblikah).

Kaj skuhate v soboto, ko ste doma?

Klasično običajno kosilo z mesom, krompirjem in solato, nimam pa kakšne posebne jedi, za katero bi bližnji vedeli, da jo bom postregla. Rada preizkušam nove recepte. Če vidim v reviji kakšno privlačno slikico jedi, to jed običajno tudi pripravim. Zelo rada pripravim govedino v omaki z gobami ter širokimi rezanci (če so domači, je še posebej dobro) in zraven solato. Rada pečem pecivo. Zadnje čase žal nimam toliko časa za pripravo kosil, zato pa potem med prazniki razvijam sorodnike in prijatelje s kosili ali večerjami za malo širši krog ljudi.

Kaj bi storili, če bi vedeli, da boste čez en teden umrli?

Verjetno stvari ne bi pretirano spreminjala. Službo, ki jo opravljam, imam zelo

Profesor se predstavi

Liljana Rihter.

FOTO: osebni arhiv

rada. S prijatelji se trudim ohranjati stike. Verjetno pa bi v takem primeru kakšno uro prej odšla iz službe in mogoče še koga obiskala. Prav gotovo bi bila še več z nečakoma, ki sta moja velika ljubezen, rada ju imam in sta prijetna družba. Se mi zdi, da imajo otroci v zgodnjih letih še tisto odkritost in ideje, ki jih mi odrasli potem zelo hitro razporedimo na tiste, ki jih je možno izvesti, in na tiste, ki jih ni. Otroci pa imajo toliko raznolikih idej brez vsakih omejitev. Zato moje razmišljanje še bolj spodbudijo na drugačen, odprt način, brez okvirov, ki jih po navadi odrasli

že imamo. Vsaj jaz imam velikokrat v mislih: »Aha, saj tole pa ni možno« in si moram kar sama reči »No, saj mogoče pa je.« Se mi zdi, da nam je potem, ko smo uokvirjeni z vsemi temi pravili, še posebej ljuba družba tistih, ki tega še ne poznajo, torej otrok. Verjetno bi spremenila samo tu in tam kakšno malenkost, drugače pa sem s svojim načinom življenja kar zadovoljna, saj sem se tudi na koncu našla v poklicu, ki sem ga želela kot otrok, le da z drugo populacijo, ampak mislim, da včasih na ta način dobim celo več.

Kako je prevzeti mesto dekanje?

Moram reči, da je bila mogoče ena najtežjih odločitev v mojem življenju, ko me je profesorica Gabi Čačinovič Vogrinčič povabila, ko se je upokojevala, da bi prevzela to vlogo, kot ena izmed ostalih, ki so tudi ustrezali mestu dekanja ali dekanje. To mesto sem glede na to, da sem že prej sodelovala v vodstvu fakultete, sprejela kot nadaljevanje zastavljenih ciljev, ki smo jih postavili že v prejšnjem mandatu. Prednost pa je bila tudi v tem, da sem že dovolj dobro poznala delovanje fakultete in pravila ter povezave z Univerzo, s katero zelo tesno sodelujemo. Takrat sem se v celoti zavedala, da gre za odgovorno delo, sploh v teh časih, ko so tudi finančna sredstva omejena in je potrebno biti pozoren na način razporeditve. Vedela sem tudi, da za velik razvoj ali širitev dejavnosti ne bo prostora in bo to bolj vodenje v kriznih razmerah kot pa razvoj fakultete in stroke. Zavedala sem se tudi, da bom imela manj časa za strokovni napredek na področju, ki ga razvijam. To se je dejansko pokazalo. Vsega hkrati ne zmoreš opraviti dovolj kvalitetno. Zato sem se tudi odločila, da za naslednje obdobje ne bom kandidirala za dekanjo, saj se mi zdi, da je še veliko sodelavcev, ki bodo enako dobro ali še bolje opravljali to delo. Sama pa lahko dam prednost raziskovanju in razvoju svojega področja in tako študentom ponudim še več.

Kaj ste danes že naredili zase?

Telovadila sem. Vsak dan poskušam narediti nekaj vaj, saj se mi zdi, da lahko v dobri fizični kondiciji lažje prenesem ostale napore, še posebej, če sem tukaj deset ali enajst ur. Če v svoj dan vključim gibanje, tudi lažje mislim, zato poskušam zjutraj narediti nekaj vaj. Zdaj, ko so dnevi daljši, pa zvečer tečem ali poskusim prekolesariti vsaj dvajset kilometrov, da se mi tudi misli malo prečistijo in potem zvečer lažje še kaj naredim, če je potrebno.

Nam za konec zaupate še vaš moto?

Blizu mi je misel: »Ne naredi drugemu nekaj, kar nočeš, da bi drugi storili tebi.« Ali pa še nadgradnja: »Če drugemu ne moreš narediti dobrega, mu tudi slabega ne naredi.« Zelo pomembno se mi zdi, da smo v odnosu do soljudi empatični in da ne vidimo v prvi vrsti samo sebe, da smo enakovredni v vseh odnosih in to poskušam uresničevati tudi preko svojega delovanja. Ne uspe vedno, ampak vztrajno poskušam.

■ PO MOČ

Ustvarjalci in ustvarjalke časopisa Po moč si želimo, da bi bil to časopis vseh študentk in študentov naše fakultete, v katerem bi imel vsak posameznik možnost izraziti svoje mnenje, ideje in kritike, zato vas vabimo, da se nam pridružite pri njegovem soustvarjanju!

Pomagate lahko s pisanjem člankov oziroma besedil o temah, ki vas zanimajo. Lahko se lotite besedil s strokovno vsebino ali poljudno tematiko. Če vas katera problematika še posebej žuli, ste torej dobrodošli, da izrazite svoje mnenje in ga delite s študijskimi kolegi in kolegicami. Tisti z umetniško žilico pa ste vabljeni, da nam posredujete svoje pesmi, zgodbe in risbe.

Vaša vprašanja, ideje, predloge, mnenja in prispevke nam posredujte na: casopis.pomoc@gmail.com.

Povsem na koncu bi se radi še enkrat zahvalili vsem tistim, ki ste pomagali soustvarjati časopis Po moč, in vsem tistim, ki ste projekt (finančno) podprli, predvsem pa vam, balcem, ki ste časopis tako toplo sprejeli in ga z užitkom prebirali.

Se beremo v naslednjem študijskem letu!